

УДК 008:316.347(=512.19)(477):323.1
DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v058.1.2026.19>

І. М. Ломачинська

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2537-6322>

доктор філософських наук,

професор кафедри філософії та релігієзнавства

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

О. Д. Рихліцька

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6603-9915>

кандидат філософських наук,

доцент кафедри етики, естетики і культурології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

С. А. Хрипко

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9426-4549>

кандидат філософських наук,

професор кафедри філософії та релігієзнавства

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КРИМСЬКИХ ТАТАР У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Постановка проблеми. У сучасних складних умовах, пов'язаних із втратою кримськотатарським народом цілісного культурного середовища, істотно ускладнюється передача традицій, мови та колективної пам'яті між поколіннями, які становлять ключові складники національної ідентичності. За цих обставин цифровий комунікаційний простір, передусім соціальні мережі, перетворюється на ключовий механізм збереження культурної тяглості, консолідації діаспори та формування спільних ціннісних орієнтирів. Через онлайн-репрезентацію музики, мистецтва, традицій, історії та повсякденних практик культурна спадщина постає як жива частина сучасного життя, доступна глобальній аудиторії. Соціальні мережі також виконують функції культурної дипломатії і підтримки видимості кримськотатарського питання у міжнародному дискурсі, слугуючи важливим чинником відтворення ідентичності корінного народу України в умовах війни. Варто зазначити, що питання культурної спадщини кримських татар недостатньо представлена в сучасному українському науковому дискурсі, домінує, переважно, політико-правова проблематика. В контексті дослідження теоретичною основою стали наукові розвідки М. Баймуратова et al., В. Горелової, Н. Дукач, Є. Муратової, Н. Яковенко та І. Валевської тощо. Інформаційним підґрунтям аналізу стали публікації у соціальних мережах державних культурно-просвітницьких установ, громадських організацій та лідерів суспільної думки, що дало змогу визна-

чити мету статті – дослідити особливості репрезентації культурної спадщини кримськотатарського народу в соціальних мережах у контексті збереження національної ідентичності. **Методологія дослідження** базується на міждисциплінарному підході, що поєднує інструменти філософії, культурології та соціології. Основним методом є якісний контент-аналіз публікацій у соціальних мережах, спрямований на виявлення тематичних домінант, символічних образів і наративів пам'яті. Дискурс-аналіз дає змогу простежити конструювання історичного досвіду та взаємодію культури й політики. Порівняльний підхід застосовано для зіставлення внутрішніх і зовнішніх моделей репрезентації спадщини, що дозволяє з'ясувати роль соціальних мереж у збереженні та трансформації кримськотатарської культурної пам'яті в умовах війни й окупації.

Виклад основного матеріалу. Російська анексія Криму спричинила вимушену депортацію кримських татар, які в нових умовах формують соціокультурне середовище, у межах якого зберігається та передається між поколіннями національна ідентичність. Для осіб, вимушено переміщених після 2014 року, зв'язок із батьківщиною супроводжується глибоким почуттям втрати, однак сам по собі він не забезпечує збереження ідентичності без мовного, символічного й комунікативного простору рідної культури. Як зазначає Є. Муратова, на відміну від депортації ХХ століття, коли кримські татари проживали компактними громадами й підтримували колективні практики пам'яті, сучасні

переселенці характеризуються територіальною та соціальною розпорошеністю. Така фрагментація послаблює спільнотні зв'язки, ускладнює відтворення культурної традиції та формування глибокої прив'язаності до Криму в наступних поколіннях [24, с. 119]. Водночас, соціальні мережі набувають для кримськотатарської діаспори значення альтернативного простору консолідації, виконуючи функції соціалізації, інтеграції та трансляції символічних смислів. Завдяки оперативній комунікації в межах онлайн-спільнот формуються спільні норми й культурні орієнтації, а через обмін візуальним і текстовим контентом відтворюються та переосмислюються традиції, ритуали, пам'ятні дати й інші елементи культурної спадщини, що частково компенсує втрату територіальної єдності.

Ухвалення у 2021 році Закону України «Про корінні народи України» [20] стало важливим етапом інституційного визнання кримських татар як цілісного корінного народу та самостійного суб'єкта права. Нормативне закріплення їхнього статусу посилює можливості представництва як на національному, так і на міжнародному рівнях, створивши правові передумови для збереження й розвитку культурної самобутності. Відповідно, держава взяла на себе зобов'язання не лише гарантувати невтручання у внутрішній культурний розвиток кримськотатарської спільноти, а й забезпечувати умови для відтворення мови, традицій, освіти, мистецтва та інших складових нематеріальної спадщини, сприяючи сталому розвитку кримськотатарської культури в Україні. В цьому контексті соціальні мережі виконують інформаційну, комунікаційну, освітню й соціокультурну функції, істотно впливаючи на формування цінностей і моделей взаємодії кримськотатарської спільноти в українському суспільстві, а властива соціальним мережам доступність інформації розширює участь користувачів у культурному житті, сприяючи появі нових форм колективної ідентичності [16].

Варто зазначити, що соціальні мережі у цифрову добу стають вагомим чинником конструювання й поширення національної пам'яті як сукупності колективних уявлень, цінностей, символів та історичних наративів, що формують спільну ідентичність і передаються між поколіннями. Вони не лише віддзеркалюють суспільні настрої, а й активно їх трансформують, впливаючи на уявлення про історію, культуру та власну спільноту. За умов глобальних викликів онлайн-платформи перетворилися на простір конкуренції інтерпретацій минулого, де відбувається переосмислення символів, подій і постатей, що зрештою визначає ціннісні засади національної пам'яті [15].

В умовах окупації ключовими напрямками захисту кримськотатарської громади залишаються соціальна, правова й культурна сфери,

а також збереження історичної пам'яті. Особливого значення набуває підтримка кримськотатарської ідентичності, культури та мови [27, с. 78].

Зокрема, міжнародним консультативно-координаційним механізмом, спрямованим на консолідацію зусиль світової спільноти щодо деокупації та реінтеграції Криму, виступає Кримська платформа. Діяльність Кримської платформи у публічному просторі орієнтована на посилення міжнародної реакції на безпекові виклики, зумовлені окупацією, збільшення політико-дипломатичного тиску на Росію та запобігання системним порушенням прав людини. Важливим напрямом роботи є захист прав корінних народів. Серед ключових результатів – ухвалення Закону України «Про корінні народи України», розроблення нормативної бази його реалізації, запровадження Стратегії розвитку кримськотатарської мови до 2032 року, а також підготовка законопроекту щодо правового статусу кримськотатарського народу як корінного [8, с. 258].

Сторінка Кримської платформи на Facebook [11] налічує 4,2 тис. підписників. Тематично контент зосереджений на висвітленні дипломатичних заходів, міжнародної співпраці, правозахисних проблем і безпекових викликів, пов'язаних з російською окупацією. Особливу увагу приділено порушенням прав людини, становищу кримських татар, політичним в'язням, а також екологічним і економічним наслідкам окупації. Важливим компонентом є інформаційно-меморіальна складова: сторінка регулярно актуалізує історичні події, символічні дати спротиву та питання культурної спадщини Криму.

Вагомим державним культурним простором, покликаним консолідувати діяльність суспільно-культурних інституцій, що працюють із кримською проблематикою в культурній, соціальній, правозахисній, освітній та інформаційній сферах, є «Кримський дім». Змістовне наповнення публікацій на сторінці «Кримський дім» у Facebook [12], що налічує 8,7 тис. підписників, відображає діяльність однойменного культурно-освітнього центру, що функціонує як платформа репрезентації кримської та кримськотатарської тематики на материковій частині України. Контент має комплексний характер і охоплює культурні, освітні, правозахисні та інформаційні аспекти, зокрема анонси виставок, концертів, лекцій, мовних курсів, кінопоказів, дискусій і меморіальних заходів. Значна увага приділяється популяризації кримськотатарської культурної спадщини, традицій, історії та сучасного мистецтва, а також збереженню колективної пам'яті про Крим і його корінні народи.

Державним органом, що сприяє реалізації конституційних повноважень Президента України в Автономній Республіці Крим є його Пред-

ставництво, на яке в умовах російської агресії та тимчасової окупації Криму покладено додаткові повноваження, завдання та функції, а саме – правозахисна, аналітично-інформаційна, нормопроектна, представницько-інформативна [2, с. 222]. Відповідно, змістовне наповнення публікацій сторінки «Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим» у Facebook [18] має переважно офіційно-інституційний і правозахисний характер. Контент спрямований на інформування про державну політику щодо тимчасово окупованого Криму, діяльність органів влади, міжнародну взаємодію та адвокацію деокупації півострова. Значну частину становлять повідомлення про порушення прав людини в Криму, становище кримських татар, політичних в'язнів і питання корінних народів. Окремий тематичний блок присвячено меморіальним практикам і національній пам'яті – вшануванню загиблих, пам'ятним датам, загальнонаціональним акціям. Також деталізований звіт щодо проведення заходів до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу подається на сайті Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим [19].

Історія кримських татар у XX столітті відображає тривалу боротьбу за самовизначення в умовах заперечення їхньої суб'єктності та права на історичну присутність у Криму. Колективна пам'ять про депортацію, втрату автономії та рух за повернення стала ключовим чинником збереження національної ідентичності й сучасних прагнень до відновлення автономії як форми історичної справедливості. Тому, як зазначає В.Горелова, визнання кримських татар корінним народом України та імплементація міжнародних стандартів їхніх прав створюють нормативні підвалини для культурного й політичного розвитку. Концепція національно-територіальної автономії розглядається як механізм захисту мовно-культурної самобутності, політичного представництва та сталого відтворення ідентичності в межах демократичної держави [5, с. 8]

У сучасних умовах в Україні, поряд із представницькими органами кримськотатарського народу – Меджлісом і Курултаєм, – функціонує понад десять громадських організацій, що здійснюють правозахисну, гуманітарну, аналітичну та просвітницьку діяльність. Їхня робота спрямована на привернення міжнародної та внутрішньої уваги до проблеми окупації Криму, моніторинг і аналіз дій окупаційної адміністрації, а також захист прав кримських татар як корінного народу України. До числа таких інституцій належать, зокрема, «Кримськотатарський ресурсний центр» (КРЦ), «CRIMEA», «КРИМСОС», «Кримськотатарська правозахисна група», «Фонд національного добробуту Криму», об'єднання внутріш-

ньо переміщених осіб – учасників бойових дій «Qırım Ğazi», культурно-громадська ініціатива «Krymska rodyna. Qırım ailesi» та інші [7, с. 212].

В означеному контексті переважно правозахисний, інформаційно-аналітичний і адвокаційний характер має змістовне наповнення публікацій на сторінці Кримськотатарського ресурсного центру (CTRCenter) у Facebook [13], що має 92 тис. підписників. Контент спрямований на висвітлення ситуації в тимчасово окупованому Криму, документування порушень прав людини, інформування про політичні переслідування, долю політв'язнів і становище корінного кримськотатарського народу. Важливу частину становлять аналітичні матеріали, статистика, інфографіка та експертні коментарі щодо безпекових, екологічних і соціальних проблем півострова.

Активна культурно-просвітницька діяльність, спрямована на дослідження стану об'єктів культурної спадщини на тимчасово окупованих Росією територіях України, здійснюється Кримським інститутом стратегічних досліджень [21], сторінка якого у Facebook налічує 2, 3 підписників.

Зміст діяльності кримськотатарських громадських організацій у Facebook – зокрема «Алем» [1] (1,6 тис. підписників), «Ель Чебер» [25] та культурно-освітнього центру «Qırım ailesi» (4,2 тис. підписників) [22] – має виразно соціокультурний і національно-ідентифікаційний характер. Контент спрямований на збереження та популяризацію національної спадщини, включаючи мову, історію, традиції, музику, танець і народні ремесла. Значне місце посідають анонси освітніх курсів, майстер-класів, дитячих програм, культурних заходів і громадських ініціатив, орієнтованих на переселенців із Криму.

Особливої уваги заслуговують проекти в соціальних мережах активістів кримськотатарської громади. Зміст публікацій на сторінці Джемїля Карікова [6] у Facebook пов'язаний зі збереженням та популяризацією кримськотатарської музичної спадщини. Контент включає виконання традиційних пісень, демонстрацію народних інструментів, матеріали з концертів, творчих зустрічей і дослідницької діяльності. Сторінка також виконує функцію цифрового архіву й освітнього ресурсу, формуючи інтерес до кримськотатарської культури серед ширшої аудиторії та підтримуючи культурну тяглість у умовах вимушеної міграції й окупації.

Зміст публікацій на сторінці Усеїна Бекірова [26] у Facebook пов'язаний із репрезентацією кримськотатарської культури через сучасне мистецтво. Контент охоплює інформацію про концерти, творчі проекти, записи, міжнародні виступи та співпрацю з музикантами різних країн. Сторінка виконує функцію культурної презентації народу через індивідуальну творчість

митця, підтримує інтерес до кримськотатарської музичної спадщини та сприяє її модерній інтерпретації в умовах діаспори.

Таким чином, лідери суспільної думки в соціальних мережах впливають на аудиторію через персоналізовану комунікацію, поєднуючи експертність, творчий досвід і символічний авторитет. Представники кримськотатарської громади, популяризуючи музику, мистецтво чи ремесла, транслюють культурні смисли у доступній і емоційно залучальній формі, що підсилює довіру користувачів. Їхня діяльність формує культурні орієнтири, моделі ідентифікації та уявлення про спадщину як про живу практику, а не музейний артефакт. Через механізми наслідування, соціального схвалення та мережевого поширення такі актори здатні консолідувати спільноти, актуалізувати традиції й впливати на ціннісні установки широкої аудиторії, сприяючи відтворенню колективної ідентичності.

Варто відзначити культурно-просвітницькі заходи, спрямовані на популяризацію культури кримських татар, ініційовані бібліотеками України. Зокрема, це інформаційні сторінки про унікальну мову та культуру кримських татар [14], інтерактивні культурні події, такі, як акція «Жива бібліотека: голоси Криму», ініційована Національною бібліотекою України для дітей [10], пам'ятні та історико-просвітницькі заходи, приурочені до Дня пам'яті жертв депортації [4], книжкові та виставкові культурно-мистецькі проекти [3], [17], що свідчить про те, що у соціальних мережах бібліотеки України досить активно популяризують кримськотатарську культуру через виставки, інтерактивні події, меморіальні акції, книжкові презентації та освітні проекти. Такі заходи виконують функції культурної дипломатії, збереження історичної пам'яті та формування міжкультурного діалогу. Загалом, аналіз офіційних сторінок бібліотек України у соціальних мережах Facebook та Instagram за 2024–2025 роки засвідчує активне використання цифрових платформ для популяризації культури кримських татар і збереження їх історичної пам'яті. Бібліотеки виступають важливими інституціями культурної комунікації, організовуючи онлайн-виставки, мистецькі експозиції, презентації книг, інформаційні добірки та меморіальні заходи, приурочені до Дня пам'яті жертв депортації 1944 року та інших значущих дат. Через публікації в соціальних мережах репрезентуються традиції, релігійні свята, мистецтво, література й історичний досвід кримських татар, що сприяє формуванню обізнаності широкої аудиторії та міжкультурному діалогу. Віртуальний формат дозволяє долати територіальні обмеження й залучати користувачів з різних регіонів і країн. У такий спосіб бібліотеки виконують функцію культурної диплома-

ції, підтримують видимість кримськотатарської проблематики в публічному просторі та сприяють збереженню національної ідентичності корінного народу України в умовах війни та тимчасової окупації Криму.

Водночас однією з ключових рис кримськотатарського сегмента соціальних мереж є асиметричність співвідношення внутрішньої та зовнішньої репрезентації. Представники самої спільноти переважно акцентують увагу на повсякденних культурних практиках, спадкоємності традиції та внутрішніх смислових наративах, тоді як зовнішні актори схильні зосереджуватися передусім на символічних, меморіальних і політизованих вимірах. Взаємодія між цими групами може проявлятися як у формах взаємного підсилення та комплементарності, так і у вигляді конфліктів, зумовлених суперечностями щодо автентичності, права на інтерпретацію та визначення пріоритетів у публічному дискурсі.

Зокрема, електронна бібліотека «Україніка» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [9] містить значний масив джерел, присвячених кримським татарам, що охоплюють історичні, політичні, культурні, етнографічні та довідкові аспекти. У фондах представлені праці про депортацію 1944 року, національний рух і репатріацію, етногенез, державотворчі традиції, а також сучасний статус кримськотатарського народу. Водночас ці матеріали не згруповані в окрему тематичну колекцію, а інтегровані до загального корпусу українознавчих ресурсів і розміщені в різних рубриках – історії, етнології, політичних наук, культурології. Такий принцип відображає наукове розуміння кримських татар як невід'ємної складової українського історико-культурного простору. Однак відсутність спеціалізованого розділу ускладнює системний пошук і вимагає використання ключових слів та рубрикаторів. Водночас інтегрований характер подання сприяє міждисциплінарному осмисленню проблематики та включенню кримськотатарської тематики до ширшого контексту історії та культури України.

Висновки. Вимушене переселення кримських татар унаслідок російської анексії Криму призвело до руйнування традиційних форм компактного проживання та колективних практик пам'яті, що ускладнило міжпоколінну передачу культурної спадщини й національної ідентичності. В умовах територіальної розпорошеності ключову компенсаторну роль відіграють соціальні мережі, які формують альтернативний простір комунікації, консолідації та символічного відтворення культури. Водночас інституційне визнання кримських татар корінним народом України створює правові передумови для підтримки їхнього культурного розвитку. Державні та міжнародні інституції віді-

грають ключову роль у консолідації зусиль щодо деокупації Криму та захисту прав кримськотатарського народу, поєднуючи політико-дипломатичні, правозахисні й культурні інструменти впливу. Активне використання соціальних мережами інституціями сприяє поширенню достовірної інформації, підтримці колективної пам'яті, популяризації кримськотатарської культури та мобілізації громадської підтримки.

Поряд із традиційними представницькими інституціями кримськотатарського народу, мережа громадських організацій і лідерів суспільної думки формує багаторівневу систему захисту прав, культурної підтримки та суспільної мобілізації. Їхня діяльність поєднує правозахисні, гуманітарні та просвітницькі ініціативи. Персоналізована присутність митців, активістів і експертів у соціальних мережах сприяє популяризації культури як живої практики, формуючи середовище солідарності, в якому відтворюються традиції, консолідується спільнота та зміцнюється колективна ідентичність кримських татар в Україні та діаспорі.

Важливими інституціями популяризації кримськотатарської культури та збереження історичної пам'яті виступають українські бібліотеки, що використовують соціальні мережі як інструмент культурної комунікації й цифрової дипломатії. Через онлайн-виставки, меморіальні акції, освітні проекти та інформаційні ресурси вони сприяють формуванню обізнаності суспільства та міжкультурного діалогу. Водночас асиметрія між внутрішньою саморепрезентацією спільноти та зовнішнім поданням її культури зумовлює різні акценти у висвітленні культурної спадщини кримських татар.

Література

1. Алем. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/alem.ngo/> (дата звернення: 20.02.2026).
2. Баймуратов М., Грінченко О., Биков О., Коструба А. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим у сучасних правових механізмах. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 218–224.
3. Бібліотека презентує історичний хроноскоп «Кримські татари: поневіряння і надія». URL: <https://radabershad.gov.ua/news/culture/4670-biblioteka-prezentu-istorichniy-hronoskop-krimskitatar-i-ponevirannya-i-nadiya.html> (дата звернення: 20.02.2026).
4. Бібліотеки району про геноцид кримськотатарського народу. URL: <https://golos.kyivcity.gov.ua/news/biblioteki-rayonu-pro-genotsid-krimskotatarskogo-narodu> (дата звернення: 20.02.2026).
5. Горелова В. Право на самовизначення кримських татар: історичні злами та правові дилеми. *Академічні візії*. 2025. Вип. 44. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16883360>.
6. Джеміль Каріков. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/djemil.karikov> (дата звернення: 20.02.2026).
7. Дукач Н. Захист прав кримських татар як корінного народу України на міжнародній арені. *Mediaforum*. 2023. Вип. XIII. С. 245–269. DOI: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2023.13.245-269>.
8. Дукач Н. Політична участь кримськотатарського народу в контексті російської окупації Криму: український суспільно-політичний вимір. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2023. № 47. С. 206–218. DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2023.47.206-218>.
9. Електронна бібліотека «Україніка». URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe> (дата звернення: 20.02.2026).
10. Жива бібліотека: голоси Криму. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=11343> (дата звернення: 20.02.2026).
11. Кримська платформа. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/crimeaplatform/mentions/> (дата звернення: 20.02.2026).
12. Кримський дім. Facebook-сторінка. URL: https://www.facebook.com/CrimeanHouseKyiv/about?locale=uk_UA (дата звернення: 20.02.2026).
13. Кримськотатарський ресурсний центр. Facebook-сторінка. URL: https://www.facebook.com/ctrcenter/?locale=uk_UA (дата звернення: 20.02.2026).
14. Культура, мова та історія кримськотатарського народу. URL: <https://nlu.org.ua/vustavki.php?id=1185> (дата звернення: 20.02.2026).
15. Ломачинська І. М. Бібліотеки та архіви в цифрову епоху: соціальні мережі як інструмент збереження національної пам'яті. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. С. 164–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v047.2024.29>.
16. Ломачинська І. М., Рихліцька О. Д. Виклики соціальних мереж у формуванні ціннісних орієнтирів українського інтернет-покоління. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2025. № 1 (64). С. 147–158. DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.64.324580>.
17. Міжнародний освітній культурно-мистецький проект «Кримськотатарські студії». URL: <https://nibu.kyiv.ua/news/436/> (дата звернення: 20.02.2026).
18. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим. Facebook-сторінка. URL: https://www.facebook.com/ppu.gov.ua/?locale=uk_UA (дата звернення: 20.02.2026).
19. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим. Офіційний сайт. URL: <https://ppu.gov.ua/> (дата звернення: 28.01.2026).
20. Про корінні народи України : Закон України від 01.07.2021 № 1616-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-20#Text>.
21. Crimean Institute For Strategic Studies. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/CrimeanISS/about> (дата звернення: 20.02.2026).
22. Krymska rodyna. Qırım ailesi. Facebook-сторінка. URL: https://www.facebook.com/thecrimeanfamily/?locale=uk_UA (дата звернення: 20.02.2026).
23. Lomachinska I., Deinega E., Donets O. The religious factors of the Ukrainian mentality formation.

Skhid. 2021. 1 (3). P. 34–39. DOI: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2021.1\(3\).242755](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2021.1(3).242755).

24. Muratova E. Displacement and Belonging: Redefining “Homeland” and “Return” among Crimean Tatars. 2024. Vol. 23 (3). P. 98–123.

25. NGO El Cheber. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/elcheber2022/> (дата звернення: 20.02.2026).

26. Usein Bekirov. Facebook-сторінка. URL: <https://www.facebook.com/u.bekirov> (дата звернення: 20.02.2026).

27. Yakovenko N., Valevska I. The formation of independent Ukrainian state through cooperation and joint struggle of the Ukrainian and Crimean Tatar peoples. *Wschód Europy. Studia Humanistyczno-Spoleczne*. 2024. Vol. 10 (1). P. 67–85. DOI: <https://doi.org/10.4467/20827695WSC.24.006.20621>.

Анотація

Ломачинська І. М., Рихліцька О. Д., Хрипко С. А. Відображення культурної спадщини кримських татар у соціальних мережах як складова культурної політики та збереження національної ідентичності. – Стаття

У статті досліджується роль соціальних мереж та інституційних акторів у збереженні культурної спадщини кримських татар і формуванні національної ідентичності в умовах російської окупації Криму та вимушеного переселення. Показано, що територіальна розпорошеність сучасної кримськотатарської спільноти ускладнює відтворення традиційних форм колективної пам'яті, характерних для попередніх хвиль депортації, однак цифрові комунікації частково компенсують втрату компактного соціокультурного середовища. Соціальні мережі постають альтернативним простором консолідації, де через обмін візуальним і текстовим контентом відтворюються мова, традиції, ритуали та символічні наративи спадщини. Особливу увагу приділено діяльності державних, міжнародних і громадських інституцій – Кримської платформи, Представництва Президента України в АР Крим, «Кримського дому», правозахисних і культурно-освітніх організацій, – які формують багаторівневу систему підтримки кримськотатарського народу, поєднуючи політико-дипломатичні, правозахисні та культурні механізми. Показано, що активність лідерів думок, митців і громадських діячів у цифровому просторі сприяє трансляції культурних смислів у доступній формі та зміцнює довіру аудиторії. Окремо проаналізовано внесок бібліотек України як інституцій культурної дипломатії, що через онлайн-проекти, меморіальні заходи та електронні ресурси популяризують історію і культуру кримських татар, інтегруючи її до загальноукраїнського культурного дискурсу. Водночас виявлено асиметрію між внутрішньою саморепрезентацією спільноти, зосередженою на повсякденних культурних практиках, і зовнішнім поданням, яке часто акцентує символічні та меморіальні аспекти.

Зроблено висновок, що синергія державної культурної політики, громадських ініціатив і цифрових платформ створює нову модель збереження культурної спадщини та історичної пам'яті кримськотатарського народу в умовах війни й тимчасової окупації.

Ключові слова: культурна спадщина, кримські татари, культурна політика, стратегія розвитку культури, інституції культури, національна ідентичність, історична пам'ять, соціальні мережі.

Summary

Lomachinska I. M., Rykhlytska O. D., Khrypko S. A. Representation of the cultural heritage of the Crimean Tatars in social media as a component of cultural policy and the preservation of national identity. – Article.

The article examines the role of social media and institutional actors in preserving the cultural heritage of the Crimean Tatars and shaping national identity under the conditions of Russia's occupation of Crimea and forced displacement. It demonstrates that the territorial dispersion of the contemporary Crimean Tatar community complicates the reproduction of traditional forms of collective memory typical of earlier deportation waves; however, digital communication partially compensates for the loss of a compact socio-cultural environment. Social media emerge as an alternative space of consolidation where language, traditions, rituals, and symbolic heritage narratives are reproduced through the exchange of visual and textual content. Particular attention is paid to the activities of state, international, and civil society institutions—such as the Crimea Platform, the Representative Office of the President of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea, the Crimean House, and various human rights and cultural organizations—which together form a multi-level support system combining political, diplomatic, legal, and cultural instruments. The study also shows that the digital engagement of opinion leaders, artists, and activists facilitates the dissemination of cultural meanings in accessible forms and strengthens public trust. The contribution of Ukrainian libraries as institutions of cultural diplomacy is analyzed separately, highlighting their online projects, commemorative initiatives, and electronic resources that promote Crimean Tatar history and culture and integrate them into the broader Ukrainian cultural discourse. At the same time, an asymmetry is identified between the community's internal self-representation, focused on everyday cultural practices, and external portrayals that emphasize symbolic and memorial dimensions. The article concludes that the synergy of state cultural policy, civic initiatives, and digital platforms creates a new model for preserving the cultural heritage and historical memory of the Crimean Tatar people amid war and ongoing occupation.

Key words: cultural heritage, Crimean Tatars, cultural policy, cultural development strategy, cultural institutions, national identity, historical memory, social media.

Дата першого надходження статті до видання: 24.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.05.2026